

ارتباط بین میزان آگاهی آموزگاران از ناتوانی های یادگیری با احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه اول دبستان

مجید پاکدامن^۱، احمد رضا طالبی^۲

(۱) استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائنات

(۲) کارشناس ارشد کودکان استثنائی

*نویسنده مسوول: m.pakdaman87@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله ۹۲/۱۲/۲۱ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۳/۲/۷ تاریخ پذیرش مقاله ۹۳/۴/۱۹

چکیده

هدف این پژوهش تعیین ارتباط بین میزان آگاهی آموزگاران از ناتوانی های یادگیری با احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش آموزان در پایه اول دبستان بود. بدین منظور با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی تعداد ۴۵ معلم انتخاب شدند. به ازای هر معلم، ۵ دانش آموز از کلاس همان معلم انتخاب شد (حجم نمونه دانش آموزان ۲۲۵ نفر). برای سنجش میزان آگاهی آموزگاران از ناتوانی های یادگیری از پرسش نامه محقق ساخته و برای سنجش احساس تعلق دانش آموزان به مدرسه از پرسش نامه سنجش مسولیت پذیری دانش آموزان استفاده شد. بین میزان آگاهی معلمان و احساس تعلق دانش آموزان نسبت به مدرسه رابطه معنی داری مشاهده نشد ($p < 0.05$). بین میزان عملکرد تحصیلی دانش آموزان و آگاهی معلمان به ناتوانی های یادگیری رابطه معنی داری مشاهده شد ($p > 0.05$ و $p > 0.01$). در تمام مواد درسی دانش آموزان معلمان دارای آگاهی مطلوب در مقایسه با دانش آموزان معلمان فاقد آگاهی مطلوب، از عملکرد تحصیلی بهتری برخوردار بودند. بین نمرات عملکرد تحصیلی (خواندن، نوشتن، املاء و ریاضیات) و میزان آگاهی معلمان، همبستگی مثبت و معنی دار ($p > 0.05$) مشاهده شد. تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر میزان آگاهی معلمان توانایی پیش بینی کنندگی متغیرهای عملکرد تحصیلی را دارا است.

کلید واژگان: آموزگاران، یادگیری، اول دبستان

مقدمه

می دهد. یکی از ویژگی های مشترک بین افرادی که در یادگیری ناتوانند، حوزه های نابرابر توانایی هاست. یعنی نوعی ضعف در دامنه ی توانایی ها، برای نمونه کودکی که دچار نارسا خوانی^۲ است در خواندن، نوشتن و هجی کردن مشکل دارد اما در علوم و ریاضی بسیار تواناست (تبریزی، ۱۳۸۶).

ناتوانی های یادگیری نباید با مشکلات یادگیری اشتباه گرفته شوند. مشکلات یادگیری عمدتاً ناشی از اشکالات دیداری^۳، شنیداری یا حرکتی، عقب ماندگی ذهنی^۴، اختلالات عاطفی^۵، شرایط نامساعد اقتصادی، فرهنگی و محیطی است. در حالی که همانطور که گفته شد ناتوانی های یادگیری حاصل اختلال در سیستم عصبی مرکزی است. حداقل ۲۰۰ هزار دانش آموز ناتوان در یادگیری در

ناتوانی های یادگیری^۱ اصطلاحی کلی است که به گروه نامتجانسی از اختلال ها اطلاق می شود که به شکل مشکلات عمده، در فراگیری و به کارگیری توانایی های گوش دادن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن، استدلال یا محاسبات ریاضی آشکار می شوند. ناتوانی یادگیری نوعی اختلال در سیستم عصبی مرکزی است که یک یا چند فرایند روانی اصلی در یادگیری یا حرف زدن یا نوشتن را تحت تاثیر قرار می دهد. ناتوانی ممکن است خودش را در یک توانایی ناقص در شنیدن، اندیشیدن، حرف زدن، خواندن، هجی کردن یا محاسبات ریاضی بروز دهد (افروز، ۱۳۹۰). هر فرد دچار ناتوانی یادگیری یک فرد منحصر به فرد است و ترکیب و سطوح مختلفی از مشکلات و سختی ها را نشان

4 . Mental Retardation
5 . Emotional Disorders

1 . Learning Disability
2 . Dyslexic
3 . Difficulties

به اعتقاد جک^۴ و همکاران آگاهی مدیران و معلمان نسبت به ویژگی ها و شرایط این دسته از دانش آموزان می تواند از بروز مشکلات بعدی آن ها جلوگیری کند. اما برخوردهای نامناسب در برخی از مدارس از سوی معلمان، مدیران و دیگر کارکنان، شرایط نامناسبی را برای دانش آموزان به وجود می آورد و تاثیر آن سال ها در زندگی آن ها باقی خواهد ماند. هال^۵ معتقد است که معلمان و دیگر کارکنان مدارس، قبل از به کارگیری در مدارس ابتدایی، باید در زمینه دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری در حد لزوم آموزش ببینند. زیرا در این صورت می توانند به راحتی این گونه دانش آموزان را شناسایی کنند و آموزش های ویژه رادر مورد آنان به اجرا بگذارند (به نقل از تبریزی، ۱۳۹۰).

مجدفر^۶ (۱۳۸۰) در مطالعات خود گزارش داد که دو عامل کم بودن اطلاعات مدیران، معلمان و مسئولان آموزشی از ویژگی های کودکان با ناتوانی یادگیری و عدم آگاهی اولیای دانش آموزان از مهم ترین موانع تشخیص و درمان بیماری در این دسته از کودکان است. بارکلی^۷ و همکاران معتقدند هر قدر مدیران و معلمان از ناتوانی های یادگیری دانش آموزان آگاهی بیشتری داشته باشند در شناسایی آن ها موفق تر عمل می کنند و همین امر منجر به مداخلات درمانی شده، در نتیجه از کند شدن جریان یادگیری سایر دانش آموزان کلاس، جلوگیری و مانع افت تحصیلی می گردد (به نقل از هالاهان و کافمن، ۱۳۹۰).

مطالعات و پژوهش های انجام شده ارتباط نزدیکی را بین شکست تحصیلی، ترک تحصیل، بزهکاری^۸ و ناتوانی یادگیری بیان می دارند و اهمیت موضوع را در اقدامات به موقع و پیشگیرانه پیشنهاد می کنند. متأسفانه همه ساله صدها نفر از کودکانی که نارسایی های آموزشی دارند، به علت عدم دسترسی به کمک های مناسب و به علت این که مسائل آموزشی آن ها به خوبی شناخته نشده، تحت درمان لازم

جمعیت مدرسه ای جامعه ایران وجود دارد که به کمک های جدی تخصصی روان شناسان و آموزش و پرورش ویژه نیاز دارند. تا آنان را در ترمیم یا بازپروری مشکل یادگیری شان، یاری دهند.

برای کودکان مدرسه رو و والدین آن ها موفقیت در تحصیل یک ارزش والا محسوب می شود. حتی خود نظام مدرسه و به طور کل آموزش و پرورش نیز از موفقیت و اقدامات معطوف به افزایش آن حمایت می کند. ولی در برخی موارد دانش آموز با شکست مواجه می شود و این سوال به ذهن خطور می کند که چرا و به چه دلیل این شرایط، وقتی که کودک دارای ناتوانی یادگیری است وخیم تر می شود (ماسن^۱ و همکاران، ۱۹۹۲؛ ترجمه یاسایی، ۱۳۸۳، ص ۳۸۲).

دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری معمولاً انگیزش و پشتکار کمتری در تکالیف تحصیلی نشان می دهند. پژوهش ها به طور مکرر نشان داده اند که دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری نسبت به همسالان طبیعی شان، اسنادهای^۲ متفاوتی از موفقیت و شکست دارند. و این اسنادها با عملکردشان در کلاس درس تداخل می کند. دانش آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری باید در موقعیت هایی قرار بگیرند که بتوانند موفقیت تحصیلی را تجربه کنند (آرنولد، ۱۹۹۷، ص ۲).

ایونس^۳ و همکارانش معتقدند زمانی می توان به پیشرفت این گونه دانش آموزان اعتقاد داشت که همه ی افرادی که در ارتباط با آن ها هستند نسبت به ویژگی های یادگیری و رفتاری آن ها آگاهی داشته باشند. والدین، اطرافیان، معلمان، مدیران و کلیه کارکنان مدارس باید آموزش های لازم را در این زمینه داشته باشند زیرا اگر در سال های اولیه مدرسه بتوان با شیوه های آموزشی مناسب این دانش آموزان، به آن ها آموزش داد می توان به پیشرفت تحصیلی آنان امیدوار بود (به نقل از شکوهی یکتا و پرند، ۱۳۸۹).

5. Hall
6. Barkley
7. Crime

1. Musson et al.
2. Attribution
3. Evans
4. Jack

نتایج پژوهش جلیلی (۱۳۷۸) بیانگر این است که ۴۵/۸ درصد آموزگاران دارای اطلاعات کم و ۵۴/۲ درصد دارای اطلاعاتی در حد متوسط در زمینه ناتوانی های یادگیری هستند. ضمناً بین میزان آگاهی و شناخت آموزگاران دارای مدرک تحصیلی مختلف (کاردانی - کارشناسی و بالاتر) از اختلالات یادگیری تفاوت معنا داری وجود ندارد. انجام آزمون تعقیبی توکی روشن کرد تفاوت بین میزان آگاهی و شناخت آموزگاران دارای مدرک کارشناسی و دیپلم از ناتوانی های یادگیری معنا دار است.

نتایج مطالعه عبدی و بهشتی (۱۳۸۳) به شرح زیر می باشد:
 ۱- دانش کلی گروه معلمان از ناتوانایی های یادگیری در نقطه درصدی ۴۲ قرار دارد. یعنی آگاهی معلمان مقطع ابتدایی از ناتوانایی های یادگیری دانش آموزان ۵۸ درصد با وضعیت مطلوب فاصله دارد. ۲- در بررسی تفاوت آگاهی معلمان زن و مرد دوره ابتدایی تفاوت معنا داری وجود دارد. به این معنی که آگاهی معلمان زن درباره شناسایی، طبقه بندی و میزان آگاهی کلی از ناتوانایی های یادگیری به طور معنا داری بیشتر از معلمان مرد است.

روش پژوهش

در پژوهش حاضر جامعه مورد بررسی عبارت بود از کلیه معلمان مرد و زن پایه اول دبستان و دانش آموزان آنها، که در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ در شهرستان رشتخوار مشغول به تحصیل بوده اند. در پژوهش حاضر محور اصلی نمونه گیری، معلمان بوده و دانش آموزان بر مبنای آنها انتخاب شده اند. برای انتخاب معلمان از روش نمونه گیری تصادفی استفاده شد. به این ترتیب که ۴۵ معلم انتخاب شدند که ۶۰ درصد آنها مرد و ۴۰ درصد نیز زن بودند. پس از انتخاب تصادفی معلمان به ازای هر معلم، ۵ دانش آموز از کلاس همان معلم به صورت تصادفی انتخاب شدند. به این ترتیب حجم نمونه دانش آموزان ۲۲۵ نفر به دست آمد.

قرار نمی گیرند و این امر راه را برای فرار از مدرسه، ترک تحصیل و ورود به دنیای بزهکاری باز می کند.

هال گرن^۱ (۱۹۵۰) در یک پژوهش وسیع که در بین خانواده هایی در کشور سوئد انجام داده بود، کشف کرد که میزان شیوع اختلال های خواندن، نوشتن و هجی کردن در میان فامیل های نزدیک و بخصوص کسانی که به عنوان دیسلکسیک^۲ (یا نارسایی در خواندن) شناخته شده بودند، بیشتر است. بنابراین شواهدی وجود دارد که نارسایی در خواندن جنبه ارثی دارد.

تورگسن^۳ (۱۹۸۲) و دیگران نشان داده اند که کودکان مبتلا به اختلال های یادگیری دچار یک نوع شیوه یادگیری خود انگیخته می باشند، یعنی این که قبل از این که فکر کنند، به عمل می پردازند. تورگسن این خود انگیختگی^۴ را به نقصی که در شیوه های شناختی^۵ و جانشین سازی کودک وجود دارد، نسبت داد. اگر این فرضیه درست باشد، در آن صورت آموزش دادن شیوه های یادگیری به کودکان از اهمیت برخوردار است (کرک و گالاگر؛ ترجمه جوادیان، ۱۳۸۲).

یافته های پژوهش فتاحی (۱۳۸۶) حاکی از این هستند که معلمان تا حدی براساس این باور دست به اسنادهای علمی و واکنش به کودکان و دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری می زنند که (الف) این دانش آموزان دوباره شکست خواهد خورد (ب) آنان مستوجب تأسف بیشتر و خشم کمتر هستند و (ج) به آنان باید پاداش بیشتر و تنبیه کمتری نسبت به همتایان بدون ناتوانی یادگیری داد تا شاید از این طریق انگیزش^۶ خودشان را برای انجام کارها و تکالیف حفظ و ترویج دهند.

یافته های شریف، نصرآبادی و سپتا (۱۳۸۵) در زمینه رابطه بین شناخت مدیران از ناتوانی در خواندن و پیشرفت تحصیلی نشان داد که همبستگی معنا داری بین آنها وجود دارد. و در این زمینه مدیران به ۴۳ درصد سوالها پاسخ صحیح داده اند که این کمترین میزان آگاهی مدیران نسبت به مولفه ناتوانی یادگیری است.

4 . Selfarousal
 5 . Cognitive methods
 6 . Motivation

1 . Hallgren
 2 . Dyslexic
 3 . Torgesen

برای جمع آوری داده ها و اطلاعات لازم، از پرسش نامه محقق ساخته و نمرات امتحانی دانش آموزان بهره گرفته شده است. برای سنجش میزان آگاهی آموزگاران از ناتوانی های یادگیری دانش آموزان از پرسش نامه محقق ساخته و برای سنجش احساس تعلق دانش آموزان به مدرسه از پرسش نامه سنجش مسولیت پذیری دانش آموزان (آزمون یار پویا) استفاده شد. همچنین برای عملکرد تحصیلی دانش آموزان نیز از نمرات منتخب چند ماده درسی (خواندن، نوشتن، ریاضیات، املاء) استفاده شده است.

پرسش نامه احساس تعلق دانش آموزان که بر روی ۲۲۵ نفر اجرا شده، از نظر پایایی مورد بررسی قرار گرفت و بعضی از سوالات (شماره ۷، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۴ و ۲۶) به دلیل همبستگی ضعیف با نمره کل مقیاس کنار گذاشته شد. آلفای کرانباخ این پرسش نامه در مطالعه حاضر ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسش نامه سنجش آگاهی آموزگاران برای تعیین ضریب تمیز سوالات پرسش نامه سنجش آگاهی آموزگاران، پاسخ نامه ها به دو گروه قوی و ضعیف تقسیم شدند. تعداد افراد گروه قوی ۲۱ نفر و تعداد افراد گروه ضعیف نیز ۲۰ نفر شدند. در ادامه ضریب تمیز سوالات محاسبه گردید و سوالات ۲، ۴، ۵، ۱۰، ۱۹، ۲۱ و ۲۶ به دلیل ضریب تمیز پایین کنار گذاشته شدند.

پرسش نامه سنجش آگاهی آموزگاران

برای تعیین ضریب تمیز سوالات پرسش نامه سنجش آگاهی آموزگاران، پاسخ نامه ها به دو گروه قوی و ضعیف تقسیم شدند. تعداد افراد گروه قوی ۲۱ نفر و تعداد افراد گروه ضعیف نیز ۲۰ نفر شدند. در ادامه ضریب تمیز سوالات محاسبه گردید و سوالات ۲، ۴، ۵، ۱۰، ۱۹، ۲۱ و ۲۶ به دلیل ضریب تمیز پایین کنار گذاشته شدند.

یافته ها

بررسی گروه نمونه نشان داد ۶۰ درصد از معلمان مرد (۲۷ نفر) و ۴۰ درصد زن (۱۸ نفر) بوده اند. رشته تحصیلی ۸۰ درصد آنها آموزش ابتدایی و آموزش و پرورش استثنایی بوده و حدود ۵۳ درصد آنها لیسانس و ۴۲ درصد فوق دیپلم داشتند. بیشترین سابقه تدریس معلمان در دبستان به ترتیب اولویت ۹ تا ۱۲ سال (۳۱/۱ درصد)، ۱۷ تا ۲۰ سال

از لحاظ میزان آگاهی معلمان از ناتوانی های یادگیری، ۵۵/۶ درصد از معلمان در حد نامطلوب و ۴۴/۴ درصد در حد مطلوب بوده است. به گونه ای که افرادی که نمره شان بین ۱۳ تا ۱۶ (۶۷/۷ درصد)، سپس افرادی که نمره شان بین ۹ تا ۱۲ (۳۳/۳ درصد) و بعد از آن افرادی که نمره شان بین ۱۷ تا ۲۰ (۲۰ درصد) با میانگین ۱۴/۰۴ و انحراف استاندارد ۲/۸۲ بوده است.

در توصیف نمرات دانش آموزان بیشترین فراوانی نمرات احساس تعلق به ترتیب: ۸۱ تا ۸۵ (۲۴ درصد)، ۷۶ تا ۸۰ (۱۶/۴ درصد) و ۸۶ تا ۹۰ (۱۶ درصد) و با میانگین ۸۳/۸۸ و انحراف استاندارد ۹/۰۲ بوده است. بیشترین فراوانی نمرات خواندن به ترتیب اولویت: ۱۷ تا ۲۰ (۸۰/۹ درصد)، ۱۳ تا ۱۶ (۱۴/۲ درصد) و ۹ تا ۱۲ (۳/۱ درصد) و با میانگین ۱۸/۰۲ و انحراف استاندارد ۲/۷۳ بوده است. بیشترین فراوانی نمرات نوشتن به ترتیب اولویت: ۱۷ تا ۲۰ (۷۹/۶ درصد)، ۱۳ تا ۱۶ (۱۵/۱ درصد) و ۹ تا ۱۲ (۳/۱ درصد) و با میانگین ۱۷/۸ و انحراف استاندارد ۲/۸۳ بوده است. در املا نیز بیشترین فراوانی نمرات به ترتیب اولویت: ۱۷ تا ۲۰ (۷۹/۶ درصد)، ۱۳ تا ۱۶ (۱۲/۹ درصد) و ۹ تا ۱۲ (۴/۴ درصد) و با میانگین ۱۷/۴۸ و انحراف استاندارد ۳/۳۵ بوده است. در ریاضیات نیز بیشترین فراوانی نمرات به ترتیب اولویت: ۱۷ تا ۲۰ (۷۶ درصد)، ۱۳ تا ۱۶ (۱۸/۷ درصد) و ۹ تا ۱۲ (۲/۷ درصد) و با میانگین ۱۷/۵۳ و انحراف استاندارد ۲/۹۶ بوده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی نمرات میزان آگاهی آموزگار از ناتوانی های یادگیری

میانگین	میانه	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
۱۴/۰۴	۱۴	۲/۸۲	۹	۲۰

متغیرهای مربوط به دانش آموزان عبارت بود از احساس تعلق به مدرسه و نمرات پیشرفت تحصیلی ایشان که در جدول ذیل گزارش شده است؛

جدول ۲. توزیع فراوانی نمرات احساس تعلق دانش آموزان

میانگین	میانه	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه	
۸۳/۸۸	۸۴	۹/۰۲	۶۳	۱۰۸	احساس تعلق به مدرسه
۱۸/۰۲	۱۹	۲/۷۴	۰	۲۰	خواندن
۱۷/۸	۱۸	۲/۸۳	۰	۲۰	نوشتن
۱۷/۴۸	۱۸	۳/۳۶	۰	۲۰	املاء
۱۷/۵۳	۱۸	۲/۹۷	۰	۲۰	ریاضیات

جدول ۳. همبستگی آگاهی معلمان با متغیرهای تحقیق

نوع عملکرد تحصیلی	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری
احساس تعلق دانش آموزان - میزان آگاهی معلمان	۰/۰۷۲ -	۰/۲۸۰
خواندن - میزان آگاهی معلمان	* ۰/۱۴۵	۰/۰۲۹
نوشتن - میزان آگاهی معلمان	** ۰/۱۸۳	۰/۰۰۶
املاء - میزان آگاهی معلمان	** ۰/۱۷۹	۰/۰۰۷
ریاضیات - میزان آگاهی معلمان	* ۰/۱۵۹	۰/۰۱۷

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است. * همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون پیش بینی متغیرهای تحقیق توسط آگاهی معلمان

P	df	R ²	R _{adj}	SE	B	
۰/۰۲۹	۱	۰/۰۲۱	۰/۰۱۷	۰/۰۵۹	۰/۱۳۰	خواندن
۰/۰۰۶	۱	۰/۰۳۳	۰/۰۲۹	۰/۰۶۱	۰/۱۶۹	نوشتن
۰/۰۰۷	۱	۰/۰۳۲	۰/۰۲۸	۰/۰۷۲	۰/۱۹۵	املاء
۰/۰۱۷	۱	۰/۰۲۵	۰/۰۲۱	۰/۰۶۴	۰/۱۵۴	ریاضیات

جدول ۵. نتایج آزمون t مستقل برای بررسی تفاوت میانگین نمرات احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان دو گروه مورد بررسی

نوع عملکرد تحصیلی	گروه معلمان	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
خواندن	آگاهی نامطلوب	۱۲۰	۱۷/۶۸	۲/۷۷۸	-۲/۰۴۹	۲۲۳	۰/۰۴۲
	آگاهی مطلوب	۱۰۵	۱۸/۴۲	۲/۶۴۵			
نوشتن	آگاهی نامطلوب	۱۲۰	۱۷/۳۲	۲/۹۳۱	-۲/۷۷۸	۲۲۳	۰/۰۰۶
	آگاهی مطلوب	۱۰۵	۱۸/۳۵	۲/۶۲۰			
املاء	آگاهی نامطلوب	۱۲۰	۱۶/۸۱	۳/۶۳۳	-۳/۲۵۶	۲۲۳	۰/۰۰۱
	آگاهی مطلوب	۱۰۵	۱۸/۲۴	۲/۸۳۷			
ریاضیات	آگاهی نامطلوب	۱۲۰	۱۷/۰۸	۳/۰۰۹	-۲/۴۶۱	۲۲۳	۰/۰۱۵
	آگاهی مطلوب	۱۰۵	۱۸/۰۵	۲/۸۴۳			

نسبت به ناتوانایی های یادگیری، در مقایسه با دانش آموزان معلمان فاقد آگاهی مطلوب، از عملکرد تحصیلی بهتری برخوردارند. بنابر این آگاهی مطلوب معلمان نسبت به ناتوانایی های یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان آن‌ها تاثیر دارد و در نتیجه بین این دو متغیر رابطه معناداری حکم فرما است.

بحث و نتیجه گیری

به اعتقاد پژوهش گران و همانگونه که نتایج این تحقیق نشان داد آگاهی مدیران و معلمان نسبت به ویژگی ها و شرایط این دسته از دانش آموزان می تواند از بروز مشکلات بعدی آن‌ها جلوگیری کند. اما برخوردهای نامناسب در برخی از مدارس از سوی معلمان، مدیران و دیگر کارکنان، شرایط نامناسبی را برای دانش آموزان به وجود می آورد و تاثیر آن سال‌ها در زندگی آن‌ها باقی خواهد ماند.

بررسی ارتباط بین میزان عملکرد تحصیلی دانش آموزان و آگاهی معلمان به ناتوانی های یادگیری نشان داد رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$ و $p < 0/01$). به گونه ای که در تمام مواد درسی (خواندن، نوشتن، املاء و ریاضیات) دانش آموزان معلمان دارای آگاهی مطلوب نسبت به ناتوانایی های یادگیری، در مقایسه با دانش آموزان معلمان فاقد آگاهی مطلوب، از عملکرد تحصیلی بهتری برخوردار بوده اند. همچنین بین نمرات عملکرد تحصیلی (خواندن، نوشتن، املاء و ریاضیات) و میزان آگاهی معلمان آن‌ها، همبستگی مثبت و در حد بسیار پایین (به ترتیب $0/183$ ، $0/179$ ، $0/159$) و معنی دار ($p < 0/05$ و $p < 0/01$) مشاهده شده است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر میزان آگاهی معلمان توانایی پیش بینی متغیرهای عملکرد تحصیلی را دارا است.

یافته های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش های پیشین هم خوانی دارد. نتایج پژوهش جلیلی (1378) با عنوان بررسی میزان آگاهی شناخت آموزگاران از ناتوانی های یادگیری، در شهر بیرجند نشان می دهد که $45/8$ درصد آموزگاران دارای اطلاعات کم و $54/2$ درصد دارای

جهت بررسی ارتباط بین میزان آگاهی معلمان به ناتوانی های یادگیری و احساس تعلق و عملکرد تحصیلی دانش آموزان نسبت به مدرسه از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود، با توجه به این که سطح معناداری ضریب همبستگی پیرسون بیشتر از $0/05$ است، می توان گفت که بین نمرات احساس تعلق دانش آموزان و میزان آگاهی معلمان ارتباط معناداری وجود ندارد. هم چنین بین میزان آگاهی معلمان و عملکرد های خواندن، نوشتن، املاء و ریاضیات ارتباط معنی دار وجود دارد.

جهت بررسی نقش متغیر آگاهی معلمان در پیش بینی عملکردهای تحصیلی از تحلیل رگرسیون استفاده شد. ضرایب پیش بینی معادله رگرسیون بدین قرار به دست آمد: نتایج نشان داد با توجه به ($P = 0/029$ ، $df = 1$ و $4/81$) $F =$ مدل معنی دار شده و آگاهی معلمان توانایی پیش بینی عملکرد خواندن دانش آموزان را دارد. همچنین با توجه به ($P = 0/006$ ، $df = 1$ و $F = 7/72$) مدل معنی دار شده و آگاهی معلمان توانایی پیش بینی عملکرد نوشتن دانش آموزان را دارد. با توجه به ($P = 0/007$ ، $df = 1$ و $7/36$) $F =$ مدل معنی دار شده و آگاهی معلمان توانایی پیش بینی عملکرد املاء دانش آموزان را دارد. با توجه به ($P = 0/017$) $F =$ مدل معنی دار شده و آگاهی معلمان توانایی پیش بینی عملکرد ریاضیات دانش آموزان را دارد.

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود، با توجه به این که سطح معناداری آزمون t کمتر از $0/01$ و $0/05$ است، با اطمینان 95 و 99 درصد می توان گفت که بین میانگین نمرات عملکرد تحصیلی دانش آموزان دو گروه مورد بررسی (معلمان دارای آگاهی مطلوب و معلمان فاقد آگاهی مطلوب)، تفاوت معناداری وجود دارد. بر این اساس و با توجه به میانگین نمرات عملکرد تحصیلی دانش آموزان دو گروه باید گفت در تمام مواد درسی (خواندن، نوشتن، املاء و ریاضیات) دانش آموزان معلمان دارای آگاهی مطلوب

۱. با توجه به این که پرسش نامه ادراک افراد از واقعیت را می‌سنجد، بنابراین نباید این احتمال را نادیده گرفت که چنین ادراکی کاملاً با واقعیت منطبق نباشد.

۲. افت اولیه نمونه تعیین شده به دلیل در دسترس نبودن برخی معلمان که البته بسیار ناچیز بوده و حدود ۷ الی ۸ نفر بودند.

۳. نوع نگرش نامناسب برخی معلمان به تحقیق و پژوهش موجب اهمیت ندادن آن‌ها به نتایج و یافته‌های تحقیق شده به گونه‌ای که ممکن است در پاسخ به پرسش‌ها دقت لازم را به عمل نیاورده باشند.

گزارش هر پژوهشی به امید ادامه یافتن راه تحقیق و پژوهش در مورد آن موضوع و بهره برداری کاربردی از یافته‌های آن، نگارش و به جامعه پژوهش‌گران و دست‌اندرکاران مرتبط با موضوع، ارائه می‌شود بنابراین لازمه هر گزارش پیشنهادهایی است که این امور را تسهیل کند. در این بخش نیز پیشنهادهایی در دو بخش برای استفاده پژوهش‌گران و دست‌اندرکاران امر آموزش کودکان و مسئولین آموزش و پرورش ارائه شده است.

یافته‌های هر پژوهش و تجربیات پژوهش‌گر، موضوعات جدیدی را در ذهن وی تداعی می‌کند که در گزارش پژوهش، در مورد آن‌ها به دیگران پیشنهاد می‌شود. پیشنهادهای پژوهشی که بر اساس محدودیت‌ها و تجارب پژوهشگر نگارش می‌یابد، راه را برای پژوهش‌های آتی هموار سازد. در این پژوهش نیز پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه شده است:

۱. سعی شود پژوهش‌های مشابهی با تاکید بیشتر بر حیطه‌های مختلف آگاهی معلمان انجام گردد تا اهمیت سطوح مختلف آگاهی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بیش از این روشن شود.

۲. در صورت امکان، با برنامه ریزی‌های مناسب و اتخاذ تدابیر تشویقی (که قطعاً بار مالی نیز دارد) از افت اولیه و ثانویه نمونه آماری پیشگیری شود و از این طریق روایی بیرونی و درونی پژوهش ارتقاء یابد.

اطلاعاتی در حد متوسط در زمینه ناتوانی‌های یادگیری هستند. پژوهش عبدی و بهشتی (۱۳۸۳) که با عنوان «بررسی میزان آگاهی معلمان دبستانی از ناتوانی‌های یادگیری دانش‌آموزان در شهرستان‌های استان تهران» انجام شده، بیان‌گر آن است که دانش‌کلی گروه معلمان از ناتوانایی‌های یادگیری در نقطه درصدی ۴۲ قرار دارد.

پژوهش فتاحی اندبیل (۱۳۸۶) با عنوان تأثیر سطح آگاهی معلم از ناتوانایی‌های یادگیری بر نحوه پاسخ‌دهی به بازده تحصیلی و واکنش‌های هیجانی به دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری، بیان‌کننده چگونگی تأثیر میزان آگاهی معلمان بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است که به صورت پاسخ‌دهی به بازده تحصیلی و واکنش‌های هیجانی به دانش‌آموزان بروز می‌کند. شریف، نصرآبادی و سپنتا (۱۳۸۵) نیز دریافته‌اند که بین شناخت مدیران از ناتوانی‌های ویژه یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان همبستگی معنی‌داری وجود دارد. شایان ذکر است که پژوهش حاضر میزان آگاهی مدیران نسبت به ناتوانی‌های ویژه یادگیری را به تفکیک متغیرهای متعددی بررسی نموده از جمله می‌توان به سطح آگاهی مدیران از اختلالات زبان نوشتاری، زبان گفتاری، ناتوانی در خواندن، و ناتوانی در حساب اشاره کرد که در تمام موارد رابطه معنی‌داری بین سطوح آگاهی مدیران و عملکرد دانش‌آموزان مشاهده شده است.

محدودیت‌های پژوهش

۱. محدود بودن جامعه آماری به معلمان و دانش‌آموزان شهرستان رشتخوار، تعمیم نتایج را به سایر شهرها با محدودیت مواجه ساخته است.

۲. محدود بودن ابزار سنجش به پرسش‌نامه می‌تواند کاربرد گسترده‌تری یافته‌ها را با محدودیت مواجه سازد. به تعبیر دیگر کاربرد یافته‌ها با احتیاط بیشتری باید مورد نظر قرار گیرد.

۳. مناسب به نظر می رسد تا در پژوهشی به تبیین اثر بخشی سایر آگاهی های معلمان در عملکرد تحصیلی دانش آموزان پرداخته شود.
۴. در دوره های ضمن خدمت، آموزش ویژگی ها و نشانگان اختلالات یادگیری تشریح گردد تا از این رهگذر سطح آگاهی معلمان افزایش یابد.

منابع

- افروز، غلامعلی. (۱۳۹۰). اختلالات یادگیری. تهران: پیام نور.
- باری ای، مک نامارا و فرانسیس جی، مک نامارا. (۱۳۸۶). کلیدهای پرورش کودکان مبتلا به اختلال کمبود توجه. (ترجمه فریبا مقدم). تهران: کتاب های دانه.
- باری ای، مک نامارا، و فرانسیس جی، مک نامارا. (۱۳۸۸). کلیدهای برخورد با ناتوانی یادگیری. (ترجمه ترانه بهبهانی). تهران: کتاب های دانه.
- بامشاد، محمدمهدی. (۹۱-۹۰). راهنمای آموزش والدین و مربیان. مشهد: انتشارات گل نشر.
- تبریزی، مصطفی. (۱۳۷۷). درمان اختلالات ریاضی. تهران: فراروان.
- تبریزی، مصطفی. (۱۳۸۶). درمان اختلالات خواندن. تهران: فراروان.
- تبریزی، مصطفی. (۱۳۷۶). درمان اختلالات دیکته نویسی. تهران: فراروان.
- تبریزی، نرگس. (۱۳۹۰). همه می تونن زرنگ باشن. تهران: فراروان.
- تنکابنی، غزاله احمدی. (۱۳۸۵). راهبردهای موفق ارائه تکلیف برای معلمان و والدین دانش آموزان با ناتوانی های یادگیری. تعلیم و تربیت استثنایی. شماره ۵۹.
- جرالد والاس، جیمز مک الافلین. (۱۳۷۰). ناتوانی یادگیری و مفاهیم آن. (ترجمه تقی منشی طوسی). مشهد: آستان قدس رضوی.
- دلور، علی. (۱۳۸۲). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: انتشارات رشد.
- دهقان بنادکی، مریم. (۱۳۸۸). شناخت و درمان مشکلات رفتاری کودکان. انتشارات جمال.
- رینر، کی؛ و پولا چاک، ای. (۱۳۷۸). روانشناسی خواندن (ترجمه مجدالدین کیوانی). تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۸۳). روش های تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ساموئل، کرک و ارویل جانسون. (۱۳۷۷). آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی. (ترجمه مجید مهدیزاده). مشهد: انتشارات به نشر.
- ساموئل ای، کرک و جیمز جی، گالاگر. (۱۳۸۲). آموزش و پرورش کودکان استثنایی. (ترجمه مجتبی جوادیان). مشهد: آستان قدس رضوی.
- سلیمان پورمقدم، حسین. (۱۳۸۷). کودکان دیر آموز. مشهد: فرا انگیزش.
- سیف، سوسن. (۱۳۷۵). ناتوانی های یادگیری. تهران: انتشارات نورکاظم.
- سیف نراقی، مریم و نادری، عزت الله. (۱۳۸۹). اختلالات یادگیری. تهران: انتشارات ارسباران.
- شاطریان، محبوبه. (۱۳۸۷). کار درمانی برای کودکان کم توان ذهنی، تهران: دانه.
- شریفی در آمدی، پرویز. (۱۳۸۵). دیدگاه ها، ارزیابی مواد و راهبردها در آموزش و پرورش کودکان عقب مانده. اصفهان: انتشارات سپاهان.
- شکوهی یکتا، محسن؛ و پرند، اکرم. (۱۳۸۹). روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی. تهران: طبیب، چاپ اول.
- جلیلی، فرخ رو. (۱۳۸۷). بررسی میزان آگاهی و شناخت آموزگاران از ناتوانی های یادگیری در شهر بیرجند. تعلیم و تربیت استثنایی. فروردین و اردیبهشت ۸۷.
- فتاحی اندبیل، اعظم. (۱۳۸۶). تاثیر سطح آگاهی معلم از ناتوانی های یادگیری بر نحوه پاسخورانده به بازده تحصیلی و واکنش های هیجانی به دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری. فصلنامه اندیشه های تازه در علوم تربیتی. سال سوم شماره اول.
- شریف، سید مصطفی، نصرآبادی، حسنعلی و سپنتا، ماندانا. (۱۳۸۵). رابطه بین آگاهی مدیران از ناتوانی های ویژه یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در مدارس ابتدایی. دو ماهنامه علمی- پژوهشی دانشگاه شاهد، سال ۸۵، شماره ۸، ص ۴۵ تا ۴۲.
- سلحشور، ماندانا. (۱۳۸۲). الفبای بهداشت روانی کودکان در مدرسه. مجله پیوند. سال ۱۳۸۲. شماره ۲۹۱، ص ۴۵ تا ۴۲.
- عبدی، بهشته. (۱۳۸۳). بررسی میزان آگاهی از ناتوانی های یادگیری معلمان ابتدایی شهرستان های استان تهران. شورای تحقیقات آموزش و پرورش شهرستان های استان تهران.
- فریار، اکبر، رخشان، فریدون. (۱۳۶۳). ناتوانی های یادگیری. تبریز: نشر میترا.
- فکوری، مهسا. (۱۳۸۰). ناتوانی های یادگیری از دیدگاه پیاژه. تهران: انتشارات رشد.
- کارولین اس، شرودر و بتی ان، گوردون. (۱۳۸۴). سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی. (ترجمه؛ مهرداد فیروزبخت). تهران: دانه.

- ورنر، رینی. (۱۳۸۰). رشد و تقویت مهارت های ادراکی و حرکتی در کودکان. (ترجمه علی حسین سازمند و سید مهدی طباطبایی) تهران: دانژه.
- ویلیام کرین، سی. (۱۳۸۹). نظریه های رشد مفاهیم و کاربردها. (مترجمان غلامرضا خوی نژاد و علیرضا رجایی). تهران: انتشارات رشد.
- هالاهان، دانیل و کافمن، جیمز.ام. (۱۳۷۸). کودکان استثنایی. (ترجمه فرهاد ماهر). تهران: انتشارات رشد.
- هالاهان، دانیل پی و کافمن، جیمز. (۱۳۹۰). اختلال های یادگیری. (ترجمه حمید علیزاده و قربان همتی علمدارلو). تهران: ارسباران.
- Batshaw , M. &perret, Y.(1981) . children With haddicaps :Amedical primer . B aLtimore :paul H . BrooKes .
- Bateman, B.(1992).Learning disabilities :The changing Landscape. JournaL of leaning disabilities, 25, 29-36.
- Brown, f. & Aylwand, E. (1987). Diayonis & ManageMent & management & Learning Disabilies. Acillage-Hill PubLication: Boston
- Brown v. L. (1984). Reading Instruction, ExceptionaL child, 38 :197-199
- BroWn v. L. . (1988). Reading fnstruction . Exception aLchildren ,38 :297- 199
- Bryan, H. T, & Bryan, H. J. (1975). Understanding Learning disabilities. New York: Alfred.
- JE. obrzut, John & W.Hynd, George, neuropsychological foundations Of Learning Disabilities, America.
- Hallahan, D. P, Kauffman, J., & Lioyd, J. (1996). Introduction to Learning disabilities. Needham Heights, allyn & Bacin.
- KirK, s. A. Gallagher , J. J. & Anasta siow , N. J. (1997). Educating exceptionaL childen . Bo ston :Houghton MiffLIn .
- Lrner, j. (1993) .Learning Disabilites , Biston , Houghton Mifflin .
- Pennington , B. (1995) .Genetics of Learning dis abities .journalL of child neurology , 10 (suppL.1) s69-s77. (57).
- Ross , A.(1976) .psychoLog ical aspects of Learning disabilities and rea ding disorders .New YorK :McGraw -Hill .
- SamueL A. krik . (1992) ,Educating ExceptionaL children ,usA ,Hou ghton , Mifflin company.
- Wong , B. L. (1985) .understanding Learning disabled student,s reading problem :topic s in Learning and Learning disabilities, 4:15 -23.

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 5, No. 2, summer 2014, No 18

Journal of Educational
Psychology

Analysis of effective factors on Faculty Development of Azad University, Azadshahr Branch

Majid Pakdaman^{1*}, Ahmad Reza Talebi²

1) Associate Professor, Department of Management, Islamic Azad university Ghaenat, Iran

2) M.A of Exceptional Children

*Corresponding author: m.pakdaman87@yahoo.com

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between teachers' knowledge of learning disabilities and students' sense of belong to school and academic performance Using a sample of 45, for each teacher five students were selected from the same class (size student sample was 225). The results showed there in no significant relationship between teachers' knowledge and sense of attachment. Between the academic performance of students and teachers knowledge about learning disabilities there is a significant relationship. Regression analysis showed that teachers' knowledge has the ability to predict academic performance of students.

Key words: teachers', learning, first grade
